

Tietokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistustilaisuus 9.11.2021

Palkintolautakunnan puheenjohtaja Sampsa Peltosen puhe

Arvoisa yleisö
Ärade publik

Ranskan suurimman kirjallisuuspalkinnon viime viikolla saanut romaani kuvailee laatukirjoja tavalla, joka yhdistyi mielessäni heti tietokirjallisuuden Finlandian valintalautakunnan antoisaan savottaan. Kirjailija Mohamed Mbougar Sarr hätkähdyttää sanomalla, että laatuteokset rikastuttavat lukijaansa köyhdyttämällä. Oksymoronin takana on ajatus siitä, että huipputeokset karsivat lukijan mieltä kuin vänkyräoksaista puuta niin, että esiin pääsee rakennushirreksi kelpaava vahva runko. Ne kirkastavat ajatuksia kitkemällä, oikomalla, tiivistämällä. Parhaiden ehdokaskirjojen lukemisen jälkeen raadilla oli usein tällainen selkiytynyt ja keventynyt olo, kun ajatukset olivat loksahdelleet parempiin asentoihin.

Det hisnande antalet kandidatböcker fick våra bokhyllor och tidtabeller att knaka i fogarna, men det har varit vyvidgande att få en tydlig uppfattning om facklitteraturens läge i vårt land och att bli överraskad av även sådana böcker som vi kanske inte hade råkät på annars. Som man kan förvänta sig i en civiliserad stat, täcker kandidatverken en bred skala. På ett mångsidigt sätt kastar de ljus över talrika människor, kulturuttryck, olika skeden i historien och delar i världen samt andra teman från de jordnära till de mest esoteriska.

Ilahduttavan monen kirjan lähdeluettelossa mainitaan käännettyjä tai alkukielisiä teoksia myös muilla kuin kansalliskielillämme ja englanniksi. Tietämystämme ravitsevien lähteiden monipuolisuuteen onkin tärkeä kiinnittää huomiota nyt kun suomalaisten kielitaidon kaventumisesta ollaan syystä huolissaan.

Kirjojen asettaminen laatujärjestykseen on kirjojen ystävälle vastahankaista, mutta meistä tuntui luontevalta soveltaa Finlandia-palkinnon kriteeriä ansiokkaasta suomalaisesta yleistajuisesta tietokirjasta, jonka voidaan katsoa merkittävästi edistävän lukijoiden kiinnostusta kerronnaltaan taidokkaaseen tietokirjallisuuteen. Teoksia

arvioidessamme olemme asemoineet itsemme valistuneiksi lukijoiksi, jotka kohtaavat kirjat toki subjektiivisesti, koska ihmisiä olemme, mutta avoimen uteliain mielin. Kiitän lämpimästi työtovereitani toimittaja Maria Romantschukia ja päätoimittaja Jaakko Heinimäkeä omistautuneisuudesta, tinkimättömyydestä ja kertakaikkisen mukavista keskusteluhetkistä. Yhdessä kiitämme Kirjasäätiötä ja etenkin Elina Lahdenkauppia toimivista järjestelyistä.

Tänään julkistettavissa ehdokaskirjoissa on moniulotteisen fiksuuden ja osuvan ulosannin lisäksi jonkinlaista erityistä karismaa, vaikuttava ja vakuuttava presenssi. Ihmisinä nämä kirjat olisivat varmasti myös mukavaa pöytäseuraa. Tekijät saavat täysin rinnoin olla ylpeitä saavutuksestaan, mutta on sanomattakin selvää, että myös kuusikon ulkopuolelle jää ansioituneita teoksia.

Våra varmaste gratulationer, Onnittelut ehdokaskirjoille, onnittelut kaikille suomalaisen tietokirjallisuuden tekijöille ja edistäjille, onnittelut tiedonjanoisille lukijoille, jotka antavat painavan asian keventää heitä.